

STRESZCZENIE

Wypalenie zawodowe stanowi problem cywilizacyjny. Jest zaburzeniem zdrowotnym, które może pojawić się na skutek działania długotrwałego stresu w środowisku pracy. Przyczyny wypalenia zawodowego najczęściej charakteryzowane są w trzech obszarach, tj. indywidualnym, interpersonalnym oraz organizacyjnym.

Cel pracy: Ocena występowania zespołu wypalenia zawodowego w grupie pielęgniarek psychiatrycznych oraz zidentyfikowanie czynników ryzyka wypalenia zawodowego w wymiarze indywidualnym i ich środowiska pracy.

Materiały i metody: Badanie zostało przeprowadzone w 2019 roku w grupie 100 osób personelu pielęgniarskiego, pracującego na oddziałach jednego podmiotu leczniczego o profilu psychiatrycznym. W niniejszym badaniu zastosowano kwestionariusz ankiety socjodemograficznej (własnego opracowania), LBQ Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego, Skalę Ryzyka Psychospołecznego część D „Ochrona zdrowia”, Kwestionariusz Psychospołeczne Warunki Pracy część III „Skala Wsparcia Psychospołecznego” oraz Kwestionariusz Berlińskie Skale Wsparcia Społecznego – część Skala Dostępne Wsparcie Spostrzegane.

Wyniki: Analiza otrzymanych danych wskazuje na występowanie wśród badanych pielęgniarek psychiatrycznych wypalenia zawodowego na poziomie przeciętnym. Najwyższe wartości wypalenia zawodowego uzyskano dla wymiarów braku zaangażowania w relacje z pacjentami oraz wyczerpania psychofizycznego. Obecnie udało się potwierdzić korelację z wypaleniem zawodowym jedynie w zakresie dietności i posiadania kursu specjalistycznego. W niniejszym badaniu zidentyfikowano zależność między wymiarami wypalenia zawodowego a występowaniem zagrożeń psychospołecznych w środowisku pracy. Częstość występowania zagrożeń psychospołecznych oraz ich stresogenność w badanej grupie korelowała z trzema wymiarami wypalenia zawodowego, tj. wyczerpaniem psychofizycznym, brakiem zaangażowania w relacje z pacjentami oraz rozczarowaniem. Wśród głównych stresorów w miejscu pracy zarówno pod względem częstości ich występowania, jak i poziomu stresogenności, ankietowani wskazali narażenie na agresję psychiczną ze strony pacjentów i ich rodzin, nieprzewidywalność i ekstremalność reakcji ludzkich, odpowiedzialność za zdrowie i życie innych ludzi, a także obciążenia emocjonalne w pracy i narażenie na agresję fizyczną. Zidentyfikowano wsparcie społeczne na

poziomie średnim. Jednocześnie udało się potwierdzić związek otrzymywanego wsparcia społecznego w środowisku pracy z poziomem wypalenia zawodowego.

Wnioski: Pielęgniarki psychiatryczne prezentują objawy wypalenia zawodowego na poziomie przeciętnym. Wśród objawów wypalenia dominuje brak zaangażowania w relacje z pacjentami oraz wyczerpanie psychofizyczne. Cechy socjodemograficzne, z wyjątkiem dietności, nie mają wpływu na występowanie wypalenia zawodowego w badanej grupie. Ukończenie kursu specjalistycznego jest czynnikiem ochronnym wypalenia zawodowego w wymiarze rozczarowania. Pielęgniarki psychiatryczne narażone są na występowanie zagrożeń psychospołecznych w miejscu pracy w stopniu wysokim. Występowanie zagrożeń psychospołecznych w miejscu pracy oraz ich stresogenność zwiększa ryzyko wystąpienia wypalenia zawodowego wśród pielęgniarek psychiatrycznych. Wsparcie społeczne otrzymywane w miejscu pracy obniża poziom wypalenia zawodowego wśród pielęgniarek zatrudnionych na oddziałach psychiatrycznych. Kształcenie podyplomowe oraz odpowiednia organizacja środowiska pracy pielęgniarki psychiatrycznej może zmniejszyć ryzyko wystąpienia wypalenia zawodowego w tej grupie zawodowej.

Słowa kluczowe: pielęgniarka psychiatryczna, wypalenie zawodowe, środowisko pracy, wsparcie społeczne